

ПРИРІСТ ЯРІВ В УМОВАХ СКЛАДНОГО РЕЛЬЄФУ

Малюга В. М., доктор сільськогосподарських наук,

Міндер В. В., кандидат сільськогосподарських наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

vikaminder@nubip.edu.ua

Дослідні ділянки для оцінки приросту ярів в умовах складного рельєфу обрані на правому дислокованому березі Дніпра, де перевищення складає понад 160 м над рівнем ріки. Вони відносяться до територій природно-заповідного фонду, що представлені схилами з крутістю 11-27 °, сірими лісовими ґрунтами, які підстилаються 6-10-метровими лесовими товщами (рис. 1). Ділянки заліснені, проте до них надходить незарегульований концентрований поверхневий стік із водозбірних площ від 5 до 80 га та продовжується його руйнівна дія.

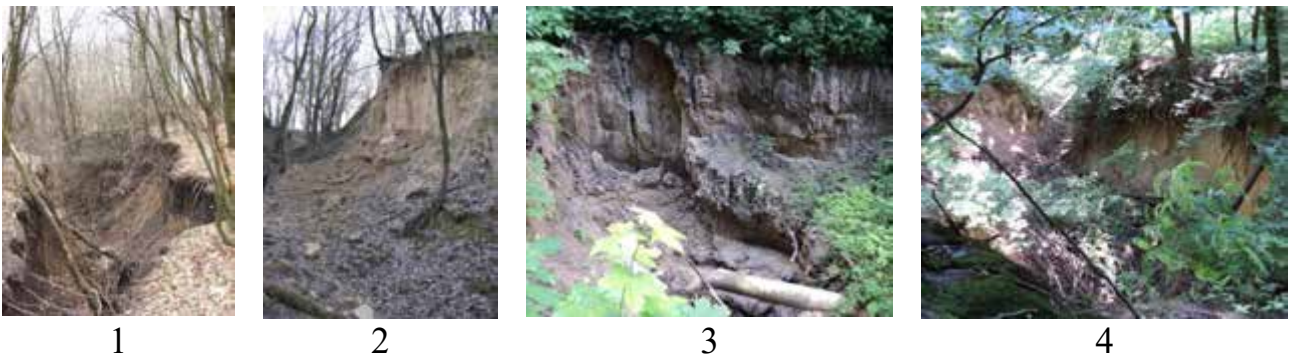

Рис. 1. Загальний вигляд ярів (2019 р.): 1 – Ржищівські дислокації; 2 – Канівські дислокації; 3, 4 – Голосіївський ПКіВ ім. М. Т. Рильського у м. Києві по обидва боки вул. Блакитного

Знищення чи суттєве послаблення рослинного покриву в свою чергу призводить до посилення приросту ярів завдяки ряду супутніх чинників – клімату, рельєфу, геології, ґрунтовим умовам тощо [1]. Окрім того, у міській зоні під час збереження рослинного покриву, що має граничні можливості протидії частому прояву ерозійних процесів і відсутнім профілактичним заходам, можливі значні прирости ярів за наявності невеликих водозбірних площ [2]. Спостереження за ростом ярів [1] показало, що до проведення заходів із заліснення та протидії їхньому поширенню на території Канівських дислокацій приріст досягав 8-12 м у рік і навіть більше. Приріст ярів у різні роки різний залежно від частоти й потужності зливових опадів та інтенсивності сніготанення. Проведені дослідження за період 2018-

2024 рр. на території Ржищівсько-Канівських дислокацій виявили приріст ярів відповідно від 5 до 7,5 м; а в перерахунку на річний 1,0 і 1,5 м [1]. Приріст ярів виявлено у НПП «Голосіївський», до складу якого входить і Голосіївський ПКіВ ім. М. Т. Рильського (рис. 2), у місцях надходження поверхневого стоку з проїжджої частини [2].

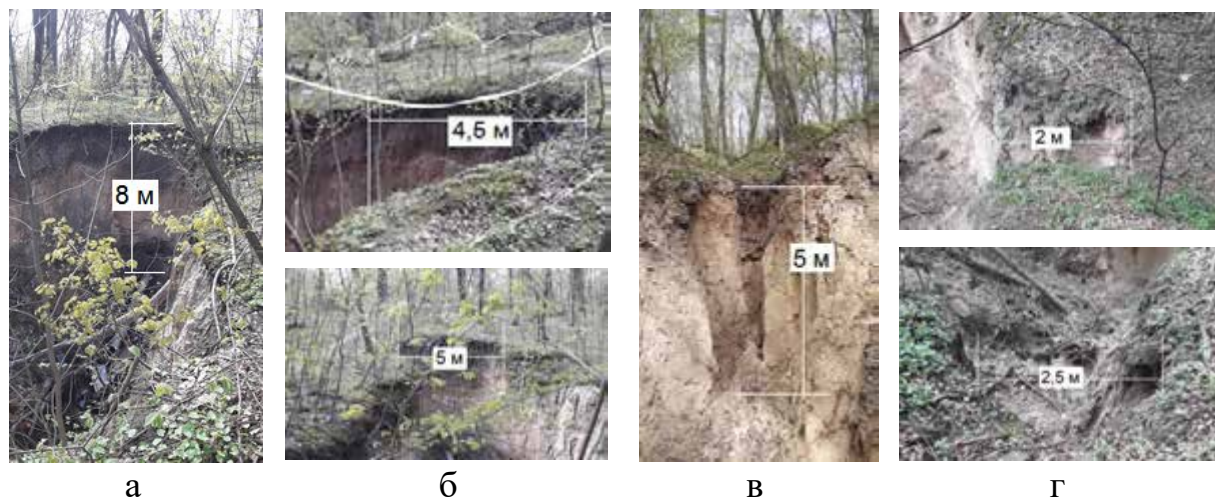

Рис. 2. Фіксація приростів верхів'їв ярів у Голосіївському ПКіВ ім. М. Т. Рильського (2016–2025 рр.): а, в – глибина яру; б, г – довжина і ширина яру

Порівняльні дані оцінки середнього річного приросту ярів у довжину наведено в таблиці. Винос ґрунто-підґрунтя за вказаний період становить відповідно 180 і 25 м³.

Табл. Значення середнього річного приросту ярів, м

Регіон досліджень			
Ржищів	Канів	Київ (рис. 1.3 і 2а,б)	Київ (рис. 1.4 і 2в,г)
1,0	1,5	0,6	0,2

Підтверджено, що приріст ярів в умовах складного рельєфу залежить від: наявності й стану захисного рослинного покриву; площі водозбору, крутості схилів, частоти та інтенсивності атмосферних опадів (часто зливового характеру) тощо. На території Ржищівсько-Канівських дислокацій приріст ярів зменшився на 60 %, а на урбанізованих територіях – за відсутності своєчасних охоронно-профілактичних заходів він залишається високим 0,2-0,6 м річних.

Список використаних джерел

1. Малюга, В. М. (2020) *Фітомеліоративні основи функціонування захисних лісонасаджень на яружно-балкових землях рівнинної частини України* (дисертація ... доктора с.-г. наук : спец. 06.03.01 «Лісові культури та фітомеліорація»). Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, Україна.
2. Міндер, В. В., Малюга В. М. & Юхновський В. Ю. (2019). *Меліоративні властивості паркових насаджень в умовах складного рельєфу*. Київ: Кондор.

Міжнародна науково-практична конференція з нагоди 185-річчя ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України

ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

КИЇВ • 5-6 червня
2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО І
САДОВОПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

**УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В
УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
УКРАЇНИ»
(5 – 6 червня 2025 року)**

КИЇВ – 2025

Міжнародна науково-практична конференція «ЛІСІВНИЧА ОСВІТА ТА НАУКА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ».

Рекомендовано до друку науковою радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 9 від 19 травня 2025 р.)

Відповідальні за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент О.П. Бала

кандидат технічних наук, доцент О.Ю. Горбачова

© Національний університет біоресурсів і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2025